

L'Esquella de la Torratxa

[Any XLI :: Núm. 2089

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 17 de Gener de 1919

LA COMISSIÓ EXTRA-PARLAMENTARIA

El gat català.—I quan se us hagi acabat el formatge, què?...

La setmana que ve **NUMERO EXTRAORDINARI.** - 24 planes

L'Esquella de la Torratxa

Dedicat a les grans **ASSEMBLEES**

dels dies 24 i 26

Les llibertats catalanes d'ahir L'Autonomia de demà

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unió

Útils per a escriptori

BARCELONA

**CALÇATS FINS
I ECONÒMICS
DE TOTA MENA**

**LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA**

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU cèntims Unió 3 BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos.
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
L'AMBIOTE HERMANOS

Urolitina - Hexamethylen tetramin - Formin
PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

**ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"**

Precio: 5 Ptas frasco

Depositario:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ - Rambla San José, 14

Hijos de VIDAL Y RIBAS - Hospital, 2

FARMACIA DEL LICEO - San Pablo, 1

VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña

FARMACIA LA CRUZ

en todas las buenas farmacias.

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes

Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

CRONICA

EL PREU DE LES COSES

Tots els que no havent encara sortit de l'adolescència, posem un record boirós dels dies del 1898, conservem, enganxada an aquell any, la memòria de la pujada del cafè. Si tinguèssim de fer una síntesi de aquelles jornades diríem: «Se va perdre Cuba i el preu clàssic del cafè». Per lo vist, hi ha una misteriosa llei, renovada en el temps, que estableix una correspondència entre l'acabament de les guerres i el valor de les consumacions cafeteres. En 1898 la pau va fer pujar en deu cèntims el cafè, i altra volta, en 1919, la crecuda del preu va a juntar-se amb el final de la tragèdia del món.

Coincidències arbitràries? Sí, però el que l'augment del preu del cafè va lligat a la pau és un fet. Les ciutats europees tornen a tenir per elles la nit viciosa; s'obre i s'omple altra volta «Le cafe du Commerce»; el cul de trinxa torna a ésser cul de cafè, i, naturalment, la llei inexorable de l'oferta i la demanda, ens imposa pagar més car lo que no té abundància. Però jo ho pagaré fervorosament. Mentre sis milions de soldats aliats no podien afegir al ranxo, ingerit entre perills, ni una copa de cigrons torrats i bullits, nosaltres fruïem de la negra i aromàtica beguda. Per això, mentre ells patien nosaltres bevíem amb displicència el nèctar quotidià per vinticinque cèntims. Però ara són sis milions d'homes que demanen cafè, i és just que per a que el tinguin, donem nosaltres deu cèntims més. Tot per la França i per la victòria! Perquè la victòria és això: poguer pendre cafè a les tres de la tarde amb el cor alegre.

Però me direu: és que les barberies, pujant els seus preus, ho fan perquè els «poilus» tornen a afeitar-se? Confesso que la raó pot explicar la carestia del cafè, però no pas la de fer-se la barba, i crec que ni En Graells, ni l'Aguilera, ni la Societat d'Estudis Econòmics, trobarien en les múltiples teories econòmiques una que aproximadament aclarís aqueix fenomen econòmic de les afeitades honoroses. La mà d'obra cobra igual, el sabó no hi compta, les navages són les tradicionals navages i per què, doncs, saluden les barberies la pau amb una crecuda dels seus preus? Misteri. Solament En Pere Corominas, Sherlock-Holmes de l'Economia, podria trobar una explicació raonable.

I així de misterioses totes aquestes pujades de preu de les coses. Heu's aquí que entrem en un evacuadori públic. Val vint cèntims, ens diuen. Per què? La dona encarregada de les baixes feines, ho ignora. Amb tota perplexitat responem un «no ho entenc». La dona argüeix: —Es que donem més paper.— Però si el paper va molt car, per què l'augmenten?, reargüim nosaltres. Tot lo supèrfluu, el cafè, la perruqueria, els evacuadoris, inauguren la pau amb valoracions excepcionals. La vida barcelonessa, democràtica, a «bon marché», esdevé patrícia, i la més higiènica i espontània operació, se transforma en prodigalitat quasi viciosa.

Solament el vici etern segueix posseint un cor sense avarícia. «Quant t'han fet pagar per a pecar?», preguntava a un adolescent un clergue. «Tant», respongué. I el clergue sospirà: «Ai, Senyor, tot s'apuja». No, bon capellà, el tradicionalisme amorós permanece fidel al seu esperit. Des del temps de don Jaume el Conqueridor, la unitat monetària de les més plaentes coses no han sofert mutació. Ni la guerra, ni la pau, influeixen en les llotges de Venus. «Quan voldrà per a dirigir un periòdic nostre?», li preguntà un jueu a Villiers de l'Isle Adam. «Trenta diners», respongué aquest. El preu no ha variat des del temps de Nostre Senyor. Tampoc el de l'amor. Les Magdalenes serien també tan generoses avui com en temps de N. S. Jesucrist.

P.

MUNICIPALESCA

Com les cireres...

Lo del «aguinaldo» ha acabat, a la fi, desastrosament. Amb el plantejament d'una sèrie de conflictes consistorials de difícil solució.

Ha surat al fi la proposició del cap de la minoria radical, disconforme en aquest assumpte, amb els seus companys correligionaris. Però, després de guanyada la batalla dimití el senyor Iglesias la presidència d'Hisenda, i la prefatura del grupu consistorial. Al·legà no ésser-li possible continuar en el lloc preeminent de la minoria, després de evidenciat el desacort existent entre ell i els seus amics, que se negaren a apoiar la fórmula proposada per a arreglar lo de l'«aguinaldo».

Hi hagué en ple Consistori funció magna de desagravis. «Que sí, que no, que s'ho pren malament, i que res de lo dit va amb vostè».

Total: que l'interessat no se conforma, i deixa en peu les renúncies a la presidència i a la quefatura. Un desori.

Se reuneixen privadament els regidors afectats per l'actitut presa pel senyor Iglesias, acordant de nou desagraviar-lo; dir-li que dispensés, exposant-li els motius que els impulsaren a comportar-se en la forma que ho feren. Donar-li, si calia, la seguretat de que «no hi tornarien mai més»...

Però ve't-aquí que abans de que emprenguessin els regidors aquest pas cap a la solució de l'assumpte, se despenjà el senyor Lerroux amb una carta dirigida al senyor Iglesias, en la que si bé d'una manera taxativa no desautoritzà als regidors, avalà i se solidaritzà amb la conducta observada en tots cassos pel cap de la minoria consistorial.

Ja desisteixen els al·ludits en donar satisfacció al senyor Iglesias, per a estimar sens dubte, de més importància el punt suscitat pel quefe del partit, que digui lo que se vulgui, a l'aplaudir a un, ha censurat lo fet pels altres.

Quan nosaltres escrivim aquestes ratlles, se parla de retirades, d'actituts més o menys violentes, de si passarà o deixarà de passar.

De desitjar és que s'arregli tot, baldament sigui només per a tornar la tranquil·litat al senyor Martí Ventosa, inquiet i amb l'ai! al cor, des de que anuncià el senyor Iglesias el seu propòsit d'anar a fer-li companyia a la Comissió unipersonal de que el senyor Martí forma part i qual presidència mira ja en perill.

I per a la sessió de dimecres tenia el senyor Morales Pareja preparada també la dimissió...

—Preneu-lo, és immaculat.
—Vaia una virchinitat!

—Si no fos la neu i el fret, això del sport de hivern seria una gran cosa!

A CAU D'ORELLA

El soviets

No, no s'alarmin ni els nostres burgesos, ni les nostres autoritats, davant la nova de l'existència del primer soviets. Per de prompte és un soviets civil de paisans, sense cap soldat. Després, en lloc de pendre les armes, prèn café. No frequenta al rús, sinó al Suïç. Però el Suïç és un café burgès de tradicions revolucionàries. Els Almiralls, els López, els Serrallara, els Lostau, feren d'ells, en els temps revolucionaris el seu quarter general. Més tard, En Lerroux el convertí en la seva tertúlia i el seu refectori. Ara s'hi estableix el Soviet.

La penya presidida per l'Aguiló l'advocat amb cap rodó de purità, s'anomena així fent broma, però tot rient, ha conseguit una revolució judicial. Va lograr primer empresonar a En Brabo, i tornar-lo a fer processar després de sobreseït el procés. Aviam que surti l'eminença més excepcional dels foros espanyols que hagi arribat a semblant victòria. I ara l'èxit del Soviet descendeix de les altures jurídiques per a recollir les admiracions populars. Del Palau de Justícia saltà al Paralel, del paper judicial al paper democràtic.

Ja hem dit que la penya del Suïç, dient-se «el Soviet», feia broma, però la gent no l'accepta la broma i vol soviets encara que sigui en un café. Un d'aquests dies se va rebre en el Suïç un ofici. Era una Fraternitat Republicana que havent sentit parlar del soviets, se dirigia an ell, per a comunicar-li se posava a la seva disposició. Firmava el president, hi havia un segell i el nom de la societat en un triangle.

En el Soviet no hi ha hagut, al rebre el singular ofici, ni una riulla, ni una mofa, sinó una mica de tristesa. El soviat de Barcelona no podia, ara per ara, més que convidar als ciutadans a pendre cafè de nou a onze de la nit.

Camouflage

Els russos barcelonins, uns vuit cents, estan menaçats d'un embarc forçós. El govern obsessionat pel perill bolxevic està a punt de repatriar-los, i els russos que es troben molt bé a Barcelona van imaginant pensades que els permetin burlar la decissió de les autoritats porugues.

Un rus ha trobat un medi legal e ilegal, consistent en una operació sencillíssima. Se fingeix un delicte, el fiquen a la pressó, passa el temps, l'expedició parteix i se declara aleshores l'ignocència. Nosaltres coneixíem un desertor italià que va apel·lar per a no anar a la guerra al procediment de l'atentat contra l'autoritat. S'emborratxava, veia un guàrdia, l'omplia de bofetades i l'empresonament immediat seguia la condemna segura.

Però les russes, que no tenen prou fortalesa per a simular un delicte que les porti a la presó, han tingut una més gentil pensada. Casar-se, sencillament, unir-se en matrimoni soluble i passatger amb un espanyol. Així passarien a tenir la nacionalitat del marit, essent respectada. El matrimoni seria purament nominal, sense carnal afectivitat. Després la russa, passat el perill, normalitzat el món, partiria. I s'hauria viscut un vaudeville.

Els nostres xicots catalanistes, comencen també a oposar el *camouflage* a la persecució. Quan la policia dona una càrrega molts apel·len al procediment del fill

del doctor T... Se sent el tararí de la corneta, corren com toros els guardes, i quan arriben davant del fill del doctor T..., aquest molt serè e immòvil, crida:

—Soy oficial!

Els guardes el respecten i passen. Els guardes han començat a sospitar que el número d'oficials potser és una mica excessiu.

Al teatre Goya, el crit de *camouflage* ha estat el «¡viva España!». L'objectiu era l'escàndol i per al soroll tots els visques serveixen. La policia, sentint cridar «¡viva España!» respectava els xicots catalanistes i l'escàndol creixia i la senyoreta Mary-Focela no cantava.

Els russos segurament acordaran cridar: visca el zar! i anar a deixar targetes el dia del sant del rei on li sembli bé al soviat.

Tornen els bons temps del catalanisme humorístic, quan clavàvem segells de l'Unió en les anques dels cavalls dels guàrdies, i se feien aquelles auques famoses:

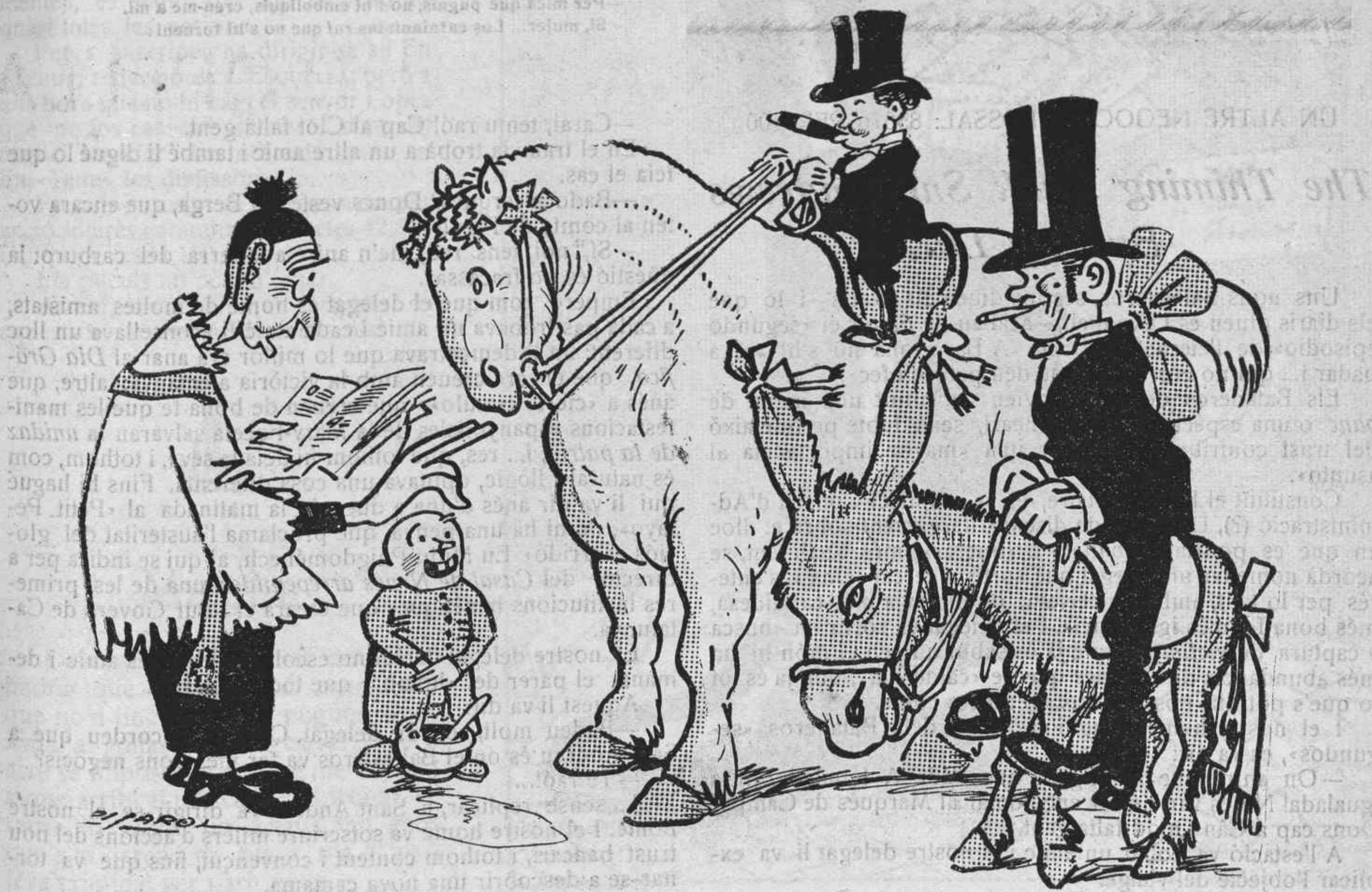
Quereis española Cuba?

Y todos gritaron: ¡viva!

L'inri

L'embaixador alemany a Espanya ha estat apedregat a Cerbère. França ha venjat a Espanya. *La Tribuna* ho ha denunciat tota irada i dolorida. Però *La Tribuna* que confessa va ésser decorat amb un cartell un del seguici diplomàtic, calla lo que deia el cartell.

Aquest li fou penjat a l'espatlla i deia senzillament: «Desinfecté a l'arrivé». Així ja podia circular per França.

SANT ANTONI GLORIÓS

—Aneu en nom de Déu. Però un altre any haureu de venir amb barratina, o sinó no us beneixo,

—Per mica que puguis, no t'hi emboliquis, creu-me a mi.
 —Sí, mujer... Los catalanistas *raí* que no s'hi tornen!..

UN ALTRE NEGOCI KOLOSSAL: 85676 PER 100

The Thiming Bank Snt. Andrews Burring Ltd.

Uns nous Ballesteros, segons diuen els diaris—i lo que els diaris diuen és l'Evangelí,—acaben de *filmar* el «segundo episodio» de l'eterna pel·lícula «A Barcelona no s'hi val a badar i... qui no corre... és que deu patir d'ofec».

Els Bataneros de tanda havien constituït una mena de *banc* o una espècie de trust bancari, sens dubte perquè això del trust contribuïria a donar una «mayor importancia al asunto».

Constituït el Banc trustaire, es va reunir el Consell d'Administració (?), i després de discutir llargament sobre el lloc en que es podria «treballar» o «operar» més fàcilment, se acordà nomenar un delegat que sortís a cercar feina i s'enterrés per lo tant, amb tota certesa, on hi havia més candidesa, més bona fe, més ignocència. I el delegat va sortir en «busca y captura de víctimes», que ja és sabut que en el món hi ha més abundància de víctimes que de «calderilla», que ja és tot lo que's pot dir, posades a exagerar les coses.

I el nostre home, o sigui el delegat dels Bataneros «segundos», es va dir:

—On aniré que trobi gent que badi? A Igualada? Sí, a Igualada! No es van deixar encolomar al Marquès de Camps? Dons cap a Càn Godó falta gent.

A l'estació va trobar un amic i el nostre delegat li va explicar l'objecte del viatge.

—No, home, no!—li va dir l'amic.—Veste'n al districte X, que's van deixar representar per En Vinaixa.

—Carai, teniu raó! Cap al Clot falta gent. En el tramvia trobà a un altre amic i també li digué lo que feia el cas.

—Badocs cerques? Doncs veste'n a Berga, que encara voten al comte de Figols.

—Sí, noi, tens raó; me'n aniré a la terra del carburo: la qüestió és no fracassar.

Emperò com que el delegat és home de moltes amistats, a cada pas trobava un amic i cada amic li aconsellava un lloc diferent: un li demostrava que lo millor era anar al *Dia Gráfico*, que encara creuen amb la victòria alemanya; altre, que anés a «cierto círculo», que creuen de bona fe que les manifestacions espanyolises de la Mary-Focela salvaran la *unidad de la patria*, i... res, que tothom hi deia la seva, i tothom, com és natural i lògic, opinava una cosa diferent. Fins hi hagué qui li va dir anés d'una a dues de la matinada al «Petit Pelayo», on hi ha una penya que proclama l'austeritat del gloriós «corrido» En Miliu Puigdoménech, al qui se indica per a director del *Casal de Nenes arrependides*, una de les primeres institucions benèfiques que crearà el futur Govern de Catalunya.

El nostre delegat decidí no escoltar a cap més amic i demanar el parer del «hombre que todo lo sabe».

Aquest li va dir:

—Badeu molt, senyor delegat. Que no recordeu que a Sant Andreu és on el Ballesteros va fer més bons negocis?

—Té raó!...

I... sense replicar, a Sant Andreu va dirigir-se el nostre home. I el nostre home va sotscriure milers d'accions del nou trust bancari, i tothom content i convençut, fins que va tornar-se a descobrir una nova camama.

A Barcelona baden; però a Sant Andreu baden, rebaden i contrabaden.

En «Tenu» té ganes de fer calés i ha ideat un gran negoci, un negoci completament nou, que no pot fallar i per lo tant és cosa segura.

Segons acaba de descobrir un savi dels Estats Units, els pèls del bigoti d'un forçut, ben trinxats i remenats, barrejant-los *despreses* amb una compòsició química, el secret de la qual no es pot divulgar perquè constitueix el secret i, per lo tant, la base del negoci, donen una gran fortitut a tots aquells que es prenen a dosis d'una cullarada de cafè durant dotze setmanes. I qui diu dels bigotis d'un forçut, diu dels bigotis d'un *valent*, d'un *hèroe*.

I En «Tenu» ha pensat en explotar aquest negoci a base de la trituració de tots els bigotis de tots els nostres *terribles matalassers*, a qual efecte podria gestionar-se l'afeïtamenta de tots els súbdits d'En González Rothwos, prèvia una remuneració setmanal, que amb lo curts que van d'ermilla, ells acceptarien amb una intensa joia.

Els que prenguessin dosis de bigotis policíacs, als tres mesos es sentirien més valents que el Belmonte, i qualsevol *niño Mir* i Rosell podria arribar a «fenòmeno» i cobrar les set mil de l'ala.

I tenint en compte que a Espanya de cada 1000 habitants n'hi ha 999 i mig que anhelen eclipsar les glòries del «Maravilla», ¿qui dubta que's vendrien mil·lions de *frascos* del nou i meravellós específic?

En «Tenu» proposa la constitució d'una poderosa societat anònima, com més anònima millor, per a explotar tan excel·lent i productiu negoci, que, segons càlculs que no poden fallar, donarà el 85675 per cent.

La nova entitat es denominaria *The Timing Bank Saint Andrews Burring Lid*. I com que a Sant Andreu no escarmenten, és segur que allí es vendran quasi totes les accions.

Per a suscripcions dirigir-se an En «Tenu», redacció de L'ESQUELLA; però a una hora que no hi hagi el senyor López que no fos cas que s'enterés d'aquest negoci tan *clar* i tan *nét*, i dongués an En «Tenu» les dimissòries...

Preu de suscripció: 500 pessetes per acció. Interès garantitzat: pessetes 42,837 i mitja per cada 100 naps.

Els càlculs no poden fallar.

Arriba cartons, que negocis de aquests no se'n presenten cada dia!

TENU

Mandra

Devegades quan soc al despatx i tindria que treballar me trovo amb que no'n tinc ganes, si pogués marxaria a voltar per els carrers, però això és impossible perquè me exposo a que arribi el principal i al trobar-se sense jo tingui un disgust tan gros que s'hi fereixi de ple a ple i això fóra criminal per part meva.

Però com que no tinc ganes de fer res, me fico les mans a la butxaca,

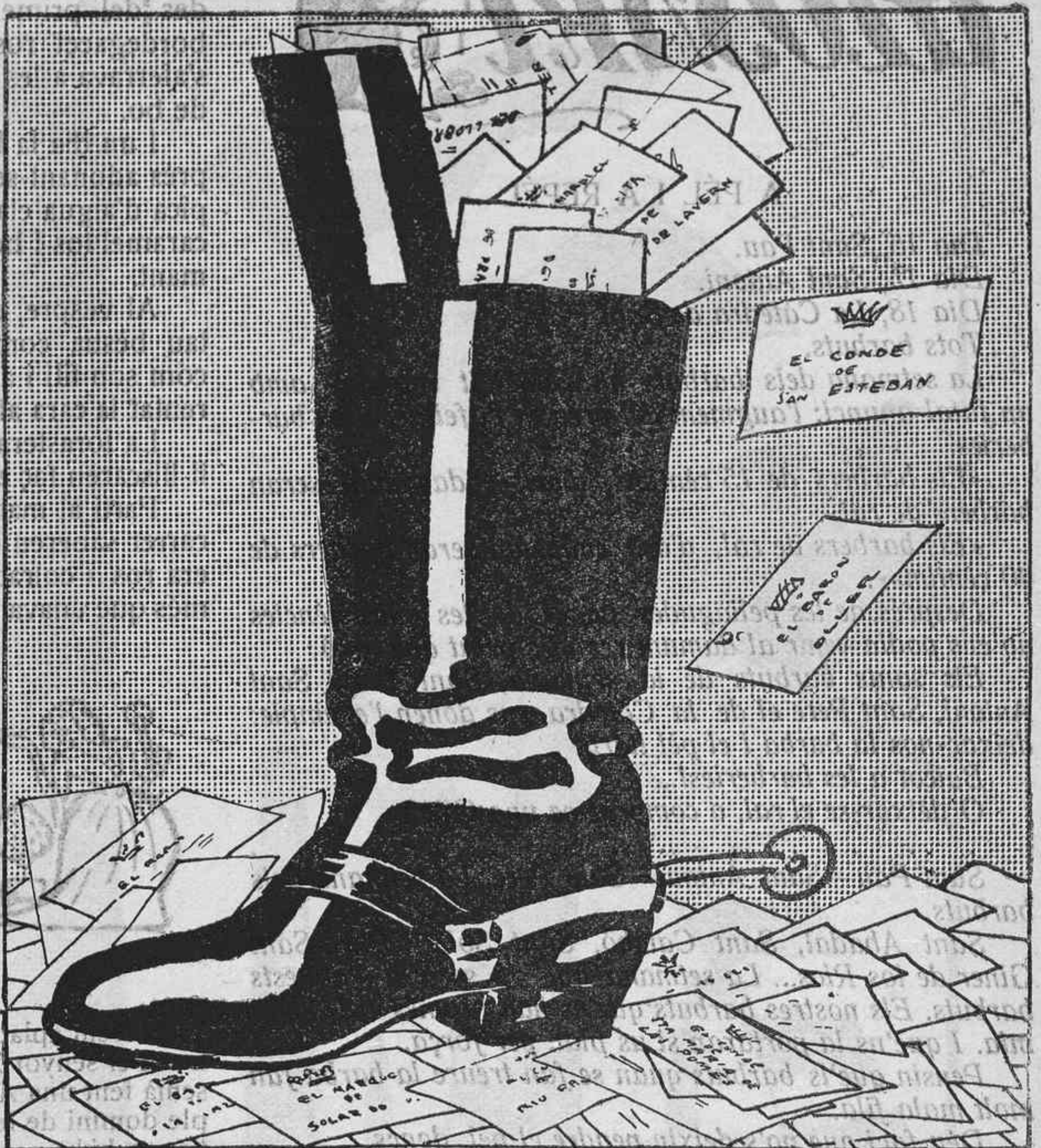
després m'alço de la cadira i me'n vaig darrera del balcó, i miro.

Mare de Déu i quants i quants som els que no tenim ganes de fer res en aquesta Barcelona amb tot i la nomenada de treballadors que tenim els catalans.

Molt bé, doncs des del meu balcó i miro el Pla de la Boqueria. Realment aquell nom que li posaren Pla del Os no pot ésser més encertat.

Mireu-vos aquells cinc galifardeus fent rodona i discutint la jogada. Brusa blanca fins als peus, gorra tacada no se si de calcs o de cagaradetes de pardal i canya a la espatlla. Diu que treballen d'emblanquinadors, però ningú ho diria, al menys s'ho prenen molt a la fresca. Deuen fer feina a les nits perquè el que és de dia no. Mireu a l'hora que volgueu, sempre són al punt de la vagància i sinó són allí, són a la taverna, això no falla.

En fi, lo dels emblanquinadors passi, però lo dels camàlics? Què me'n direu de lo dels camàlics? Una gent que sembla que sempre té d'estar treballant i que lo que fa és treure's les cordes del coll, lligar-les en un fanal i construir una mena d'hamaca o de silló i allí seure's i dormir, fer un cigarret i anar a la taverna. Aquests, la veritat, tenen més barra que els emblanquinadors, per dugues coses: a), perquè els primers no han agafat un ofici que porti en si l'obligació de treballar; b), perquè els del pinzell s'estan drets i ells no, jeuen.

I parlem dels guàrdies urbans; aquest sí que és l'ofici més gandul de tots els oficis. M'agradaria que m'expliquessin què fan aquests homes vestits de cranc. Els pobres municipals tenen que portar sabre i revòlver i això cansa; els policies deuen pegar als qui criden: Visca Catalunya! i això també trenca els braços.

L'urbà res. I encara perquè pugui repenjar-se li donen una mangala i ell per no cansar-se sap els reconos més foscos del refugi dels ganduls, per suposat, la taverna.

Hi han també els qui venen les coses més inversemblants del món, les que no compra ningú i les venen de una manera tan reposada que es veu que ja n'estan segurs del tot de que no s'acostarà cap beneït a adquirir-les ni a fer-hi preu.

Però ells estan bé, prenen el sol, enraonen de la política, fumen cigarrets i sobre tot no tenen rei que els governi ni papa que els excomuni. Mentre que jo, pobre dependentet de mi, els miro an ells amb un ull i amb l'altre vigilo cada tramvia que passa, no fos cas que en baixés don Agustí. Només faltaria que em trobés badant darrera dels vidres.

I jo tindria que escriure, però no pot ésser... quina mandra!

Ai, qui fos emblanquinador o camàlic!

A PÉL I A REPÉL

Dia 15, Sant Pau.

Dia 17, Sant Antoni.

Dia 18, La Càtedra de Sant Pere.

Tots barbuts.

La setmana dels barbuts ha coincidit enguany amb un fatal anunci: l'augment del preu de l'afeitar, a les barberies.

«Els barbers de 15 cèntims, d'ara endavant seran barbers de ral».

«Els barbers de ral, d'ara endavant seran barbers de 40 cèntims».

Després de les peliagudes pugues de les subsistències no ens podia venir al damunt res més pelut que això.

Els sants barbuts de la setmana, Sant Pau, Sant Antoni, Sant Pere el de la Càtedra, ens donen l'exemple: deixar-nos la barba i el pèl llarg.

Boicot a les barberies!...

O deixar-se el ral, o comprar-se una Gilet:

Sant Pau—Sant Antoni—Sant Pere. La setmana dels barbuts.

Sant Abadal, Sant Cambó, Sant Soler i Pla i Sant Giner de los Ríos... La setmana que vé serà la d'aquests barbuts. Els nostres barbuts que'ns han promès l'Autonomia. I que'ns la portaran si us plau per força.

Pensin que'ls barbuts quan se fan treure la barba fan molt mala fila.

Dèu faci que no's deixin pendre el pèl, doncs.

Després no'ls coneixerem.

O no'ls voldriem conèixer, que és pitjor.—XARAU

La forastera

ARRIBÀ amb un capell negre amb ribets blancs; un llarg vel li penjava sobre les espatlles i tot son còs se dibuixava airós, cenyit per un llarguíssim abric negre amb voravius blancs com els del berret.

No era pas aquella com les senyores forasteres d'habitut; tenia l'aire diferent i totes les comares del carrer estigueren conformes en que aquella dama era segurament de la noblesa. Comtesa o Marquesa al menys. Després vegeren que els seus hostes el senyor de cà'n Coll li parlaven en Castellà, però que ella, la dama forastera al dirigir-se amable a les comares procurava fer-se entendre en nostre llengua.

Després notaren que menjava fruites poc madures, que feia festes als gossos i magarrufes als gats; que li plavia rentar en el safareig i que devegades cantava davant de tothom cançons en una llengua forastera que no era castellà i segurament, francès tampoc.

La forastera molt amable amb les dones i els animals (tirava molles de pa a les gallines i donava fulles de col als conills) era sobre tot tendre de cor amb les criatures. A una li lligava al coll son mocador, a l'altre li donava cèntims per a comprar caramel·los, se partia el berenar amb els demés.

I no podia emperò conseguir un desitg que tingué des del primer dia d'arribada, copsar i petonejar a un bordegacet ros, gras, colrat, que només veient-la ja s'aferrava a les faldilles de sa mare i marrequejava de bo de bo.

I un dia la forastera s'ampra d'ell i el petoneja i després adonant-se de que anava molt brut el renta en una pica d'aigua clara i com el noi plorés molt, ella li oferí caramel·los i bombons, el xicot se'ls menjà i seguí bramant.

Al vespre, enterat el pare del salvatget, com que era tan bèstia com ell, anà a trobar a la senyora i cridant com son fill i amb molts pocs modos la reptà per haver rentat la cara al noi. Adhuc li digué porca.

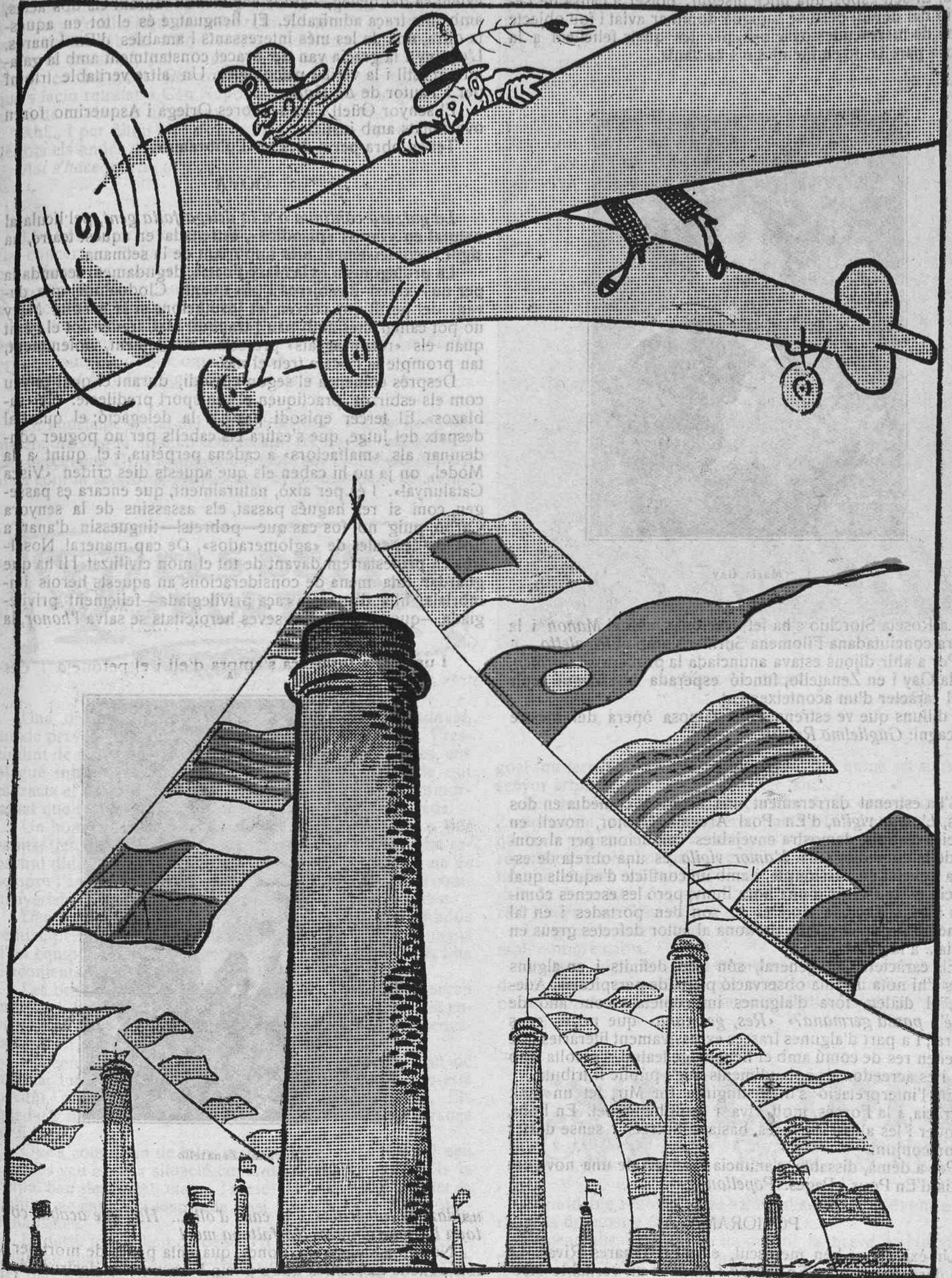
La forastera ni contestà, no més dues grans llàgrimes li lliscaren faç avall.

Partí al matí següent; quan ja era fòra, les dones del carrer saberen que se li havia mort un fillet que també era ros i colrat, que s'assemblava molt al salvatge, només que anava net.

LICEO

Havem aplaudit molt gustosos a donya Maria Gay i al seu marit el senyor Zenatello; sobre tot an ella, que se'ns presentà fent una *Aida* colossal. La famosa diva està avui en el ple domini de les seves grans facultats; i com artista dramàtica no hi ha pas figura que li passi la mà per la cara. De posa i de dicció va estar tota la nit notabilíssima, fent-se aplaudir frenèticament en els passatges culminants de la partitura ver-

VIGILIA D'ASSEMBLEA

— Què veu, don Clodoaldo?
— Mucho carbón i mucha tea, demontrel... Esto va a ser un horno aquel dia.

diana. El seu espòs, una mica insegur, potser a causa de l'emoció del debut; però se sapigué dominar aviat i fou objecte també de merescudes ovacions, per les quals felicitem a la famosa parella de eminentíssims cantants.

Maria Gay

La Roseta Storchio s'ha fet ovacionar amb el *Manon* i la nostra conciudadana Filomena Suriñach amb el *Rigoletto*.

Per a ahir dijous estava anunciada la primera de *Carmen*, per la Gay i en Zenatello, funció esperada que degué tenir tot el caràcter d'un aconteixement.

I dilluns que ve estrena d'una famosa òpera del mestre Mascagni: *Gúguelmo Ratdíff*.

ROMEA

S'ha estrenat darrerament una aixerida comèdia en dos actes, *L'amor vigila*, d'En Poal Aregall. L'autor, novell en facècies teatrals, demostra envejables condicions per al conreu de la comediografia. *L'amor vigila* és una obreta de escassa novetat en l'assumpte, i amb un conflicte d'aquells qual solució es veu venir d'una hora lluny; però les escenes còmiques i les situacions rioleres hi són ben portades i en tal abundància que el públic perdona al autor defectes greus en gràcia... a la gràcia.

Els caràcters, en general, són ben definits i en alguns d'ells s'hi nota un fina observació plena de perspicàcia. Ademés, el diàleg, fòra d'algunes improprietats com allò de «*Qu'è't passa germana?*» «*Res, germana*» que no és gens natural, i a part d'algunes frasses excessivament literàries que no tenen res de comú amb el llenguatge teatral, s'escolta amb gust i és acreedor als aplaudiments que'l públic li tributa.

En l'interpretació s'hi distingiren En Mir, fet un tank de gràcia, i la Fornés, molt viva i molt belluguet. En Font, l'Arquer i les altres senyores, bastant discrets i sense desfer el bon conjunt.

Per a demà, dissabte, s'anuncia l'estrena de una nova comèdia d'En Pous i Pagès: *Papellones*.

POLIORAMA

Un èxit gros i ben merescut, el d'En Linares Rivas. La seva darrera comèdia *En cuerpo i alma* és un veritable *biblot*. Sense un gran argument extraordinari, sense brillants situacions, sense quasi una novetat en el tema, únicament

valent-se del diàleg, l'autor ens distreu durant els dos actes, amb una traça admirable. El llenguatge és el tot en aquesta obra, una de les més interessants i amables d'En Linares. L'enginy i la gràcia van de bracet constantment amb la galanura d'estil i la veritat psicològica. Un altre veritable triomf per a l'autor de *La Garra*.

El senyor Güell i les senyores Ortega i Asquerimo foren ovacionats amb justícia.

Tenen obra per a dies al «Poliorama».

GOYA

La gatzara continua o a la delega falta gent, pel·lícula al natural en «varios episodios», estrenada en aquest teatre, ha sigut l'aconteixement més important de la setmana.

La protagonista és la Mary-Focela, degudament secundada per un exèrcit d'esbirros i uns quants Clodoaldos, que, davant del perill que corren les institucions si la susdita Mary no pot cantar més amb pau i tranquil·litat, treuen tot el gènit quan els «reconsagrats» protesten airadament, violentment, tan prompte la Focela treu el nas.

Després comença el segon episodi, durant el qual es veu com els esbirros practiquen el seu sport predilecte: els «sablazos». El tercer episodi passa a la delegació; el quart al despatx del Jutge, que s'estira els cabells per no poguer condemnar als «malfactors» a cadena perpètua, i el quint a la Model, on ja no hi caben els que aquests dies criden «Visca Catalunya!». I és per això, naturalment, que encara es passen, com si res hagués passat, els assassins de la senyora Carbó, puig no fos cas que—pobrets!—tinguessin d'anar a una de les sales de «aglomerados», De cap manera! Nosaltres en protestaríem davant de tot el món civilitzat. Hi ha que guardar tota mena de consideracions an aquests herois immortals, fills d'aquesta raça privilegiada—feliçment privilegiada,—que mercès a les seves heroicitats se salva l'honor, la

Giovanni Zenatello

unidaz, la integridaz i la carn d'olla... Hay que acabar con toda la renacuajeria! No faltaba más!

Nosaltres demanem, doncs, quaranta penes de mort per a tots aquells insolentes que's posin berretina; la destrucció, a canonada seca, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i demés *antros donde se conspira*; l'immediat tras-

llat a Santofia, sense dret a cap indult, de totsels que xiulen a la Mary-Focela, i que es celebri un *homenaje de pública admiración* als súbdits d'En González Rothwos, amb En Gonzálezito al davant, i, per últim, que als senyors de «La Liga Patriótica del Petit Pelayo» se'ls dongui un *vale* per a que's facin retratar a Càn Napoleón, que amb les ganés que hi ha de conèixe'ls no es tenen de plànyer gastos.

Ah!... I per últim que s'organitzi una «corrida» en honor de tots els amics de la Mary-Focela.

Así s'hace patria, qué carainal

CONCERTS

L'«Orfeó Gracienc» donà diumenge al matí el seu anunciat concert en *Eldorado*. El programa era triat i totes les peces foren executades amb una gran brillantor, que demostra que'ls simpàtics choristes deixebles d'En Balcells se van perfeccionant cada dia més.

Moltes foren les composicions que meresqueren els honors de la repetició. Entre les més aplaudides, *La Sileta*, primera audició d'En Comellas Ribó.

Per plat fort *Els Segadors...* i el deliri.

En l'hostatge social del mateix «Orfeó», i a la tarda del mateix dia tingué lloc un interessant recital de cançonetes, Els executants D.ª Carme Aymat (sopran) i J. Folgar (tenor). aixís com la secció de senyorettes, foren justament aplaudits.

Una derrota formidable, aclaparadora per l'*Espanyol*, un xic prevista per alguns, però no menys sorprenent. Prescindint de colors, de clubs, de simpaties i antagonismes, ens plagué molt la victòria de l'*Inter*, no per tractar-se de qui es tracta el derrotat, sinó pel desacert, per la franca immortalitat que regna en l'*Espanyol* en tota aquesta temporada.

Un home opulent, no sabem si per massa bona fe o per vanitat (les dugues coses plegades segurament), ha anat repartint diners i més diners, sense tenir en compte que no és sempre l'argent lo que fa guanyar, si no l'entusiasme, el companyerisme, l'amor dels jugadors al club que representen.

Deu haver sigut una lliçó cara aquesta: cara en ambdós sentits, pels quartos malgastats i el fracàs terrible i vergonyós d'un equip que podia arribar fàcilment a semi-finalista i ha d'acontentar-se ara amb el tercer lloc.

Les brutícies internes que han rodejat aital partit seran memorables i tal volta fóren les veritables causes que tant envalentonaren a aquells modestos xicots a obtenir tan senyalada victòria.

Els entusiastes del «real», que n'hi han de debó, han de meditar totes aquestes circumstàncies; és clar que tot no està perdut, si diumenge l'*Espanya* batés al *Barcelona*. Els quedaria una esperança difícil de realitzar, però esperança al fi.

Que's convencin de totes maneres que si enguany el seu Club es veu en una situació tan lamentable, sols és d'ells la culpa: han descuidat massa l'acció esportiva per satisfer la política de capelleta inspirada casi sempre en ridícols personalismes.

El partit fou dolent de debó. Hi hagué de tot lo que's pot exigir en aitals festes de «cultura», tant per part d'uns com per part d'altres. La nerviositat que s'apoderà dels espanyolistes al veure que finia la primera part amb aquell empat, no és per descriurer. L'estupefacció produïda pel segon i tercer

LA REPÚBLICA FRANCESA AL PELUT

—Grans mercès!...

goal fou terrible. Per cert, que ignorem per quins set sous el senyor àrbitre donà per nul el tercer tanto.

Per descàrrec de l'equip vençut s'ha de fer constar que En Zamora i En Julià no prengueren part en la festa, alguns dels quals ne guardaran bon record pels cops de puny que s'hi repartiren. En Mallorquí fou expulsat, en Garol hagué de retirar-se; al final era un desconcert formidable; defenses jugant de devaners: aquests fent de mitjos; mitjos que no feien res. Xiulets, ovacions i demés.

La gatzara entre els de Sans fou gran; després de tot és molt comprensible.

Aquesta victòria internacionalista eclipsà totalment els demés partits; a veure ara, les sorpreses que'ns reserva el partit *Barcelona-Espanya* que ha d'efectuar se demà passat.

STOP

ESQUELLOTS

Formidable rebombori hi ha hagut aqueixos dies entre els radicals del nostre Ajuntament.

El generalíssim *Maliano* ha dimitit la breva de Hisenda, davant l'actitut dels seus companys de minoria, contraris a la seva gestió.

Com sempre, s'ha sol·licitat la suprema intervenció del pontífex-pare pedaç senyor Lerroix.

A LA DELEGA

— Què'm porteu aquí?... Un lloro?
 — Sí, señor Delegado. Le hemos atrapado gritando: «Visca Catalunya!...»

Aquest ha cridat: *Alto*, les seques!... i aquí no ha passat res...

No passen més que els bous per bèsties grosses i les rodes de molí pel coll dels mansos electors.

Barcelona ha hostatjat durant unes hores al famós príncep de Ratibor, ex-ambaixador d'Alemanya a Madrid.

Sempre i a tot arreu ha anat salvaguardat per una compacta munió de policies.

I es comprèn:

Els seus compatricis del Escorxador de Gràcia li tenien amenaçada.

Afortunadament feu la guillada ambombra sense vessament de sang.

Bon vent i barca nova!

No digueu, que fa bonic.

En un piset de la Rambla de Canaletes s'hi veu una gran bandera rojo-gualda i un lletrero que diu: *Liga patriòtica española*.

Aqueixa gent neix amb oportunitat.

Han vingut a ajudar a la policia, segons veus. Encara no hi ha un crit subversiu a la Rambla, ells baixen i pim... pam... garrotada, a tots els que duen barretina.

Vaja, que demostren un *cariño* horrorós pel catalanisme.

Han vingut per *estomacal*.

La ocasió no pot ésser més propícia.

En les bases autonòmiques dels senyors de l'Extra, se'ns dona la llibertat d'escriure tots els documents oficials en català... però acompanyant-hi sempre la traducció castellana.

Això tira per terra tots aquells bons propòsits que tenien de posar empleats que coneguessin el nostre idioma; i sinó, ¿a què venen les traduccions?...

«Diez y seis jueces comen hígado de un ahorcado».

Que comencin a traduir aquest document.

La parcialitat de les autoritats amb motiu de les cridòries patriòtiques segueix ben manifesta.

Per haver cridat *Visca Catalunya!* molts ciutadans conti-

nuen empresonats com si fossin criminals. Altres, amb el cap badat.

En canvi, an els que'ns provoquen cridant Viva Espanya!... no se'ls dona cap molèstia.

Una estrofa dels *Segadors* nous deu corregir-se:

«Catalunya triomfant
 tornarà a ésser rica i plena...»

I vés, pel carrer, cridant,
 que t'estovaran l'esquena».

Segons diuen de Madrid, al regressar a Barcelona el senyor González Rothwos porta instruccions secretes per a matar el bolxeviquisme.

No hi creiem res.

Una primera autoritat que no sap acabar amb el «set i mig» ni amb la «Mary-Focela» no és possible que acabi amb els maximalistes... que és un òs més difícil de rosegat.

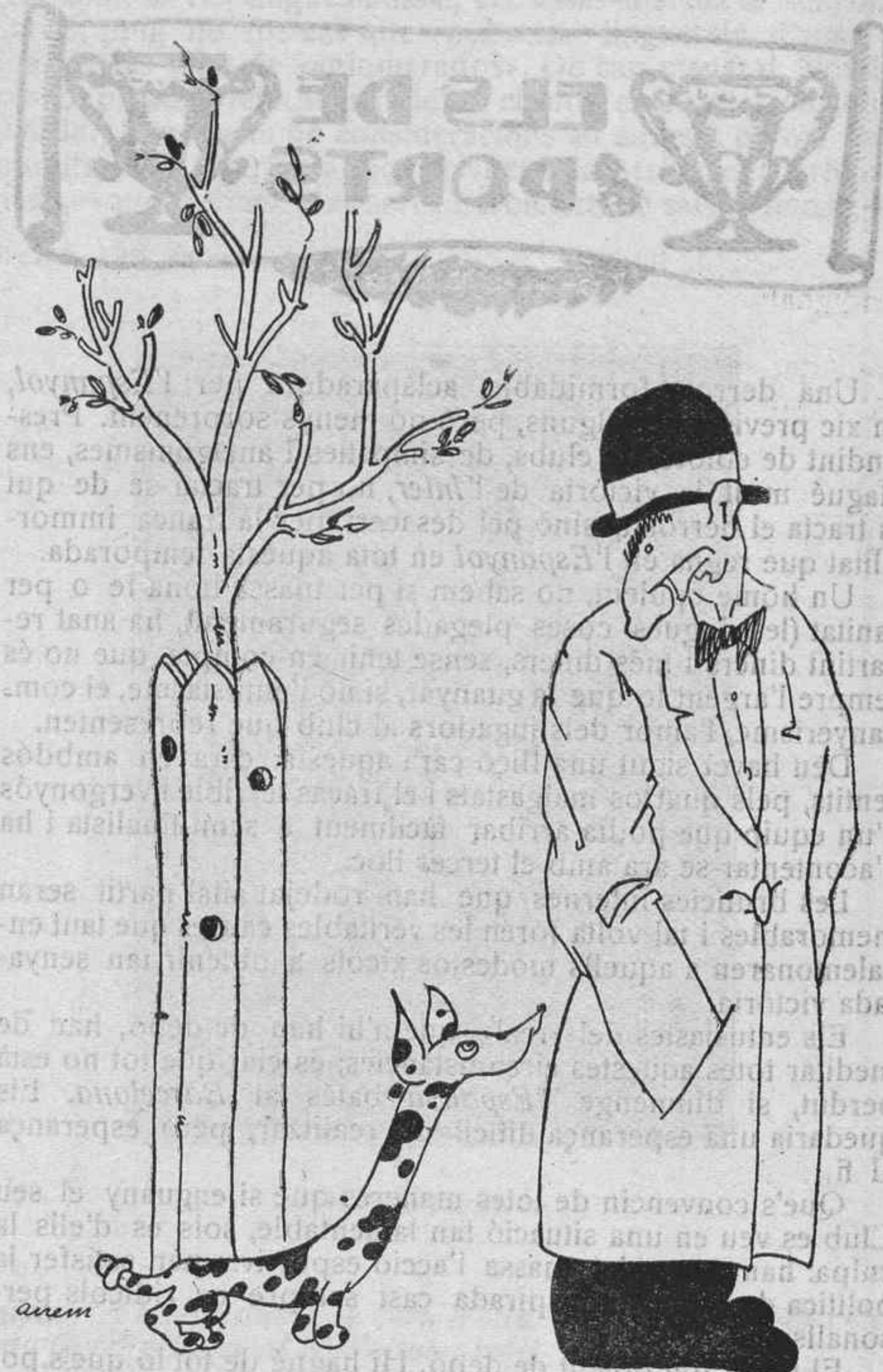
Oi, Sanxo?

A hores d'ara ja han contestat satisfactòriament en pro de l'Autonomia quasi tots els Ajuntaments de les quatre províncies catalanes.

No'm negaran que és un èxit.

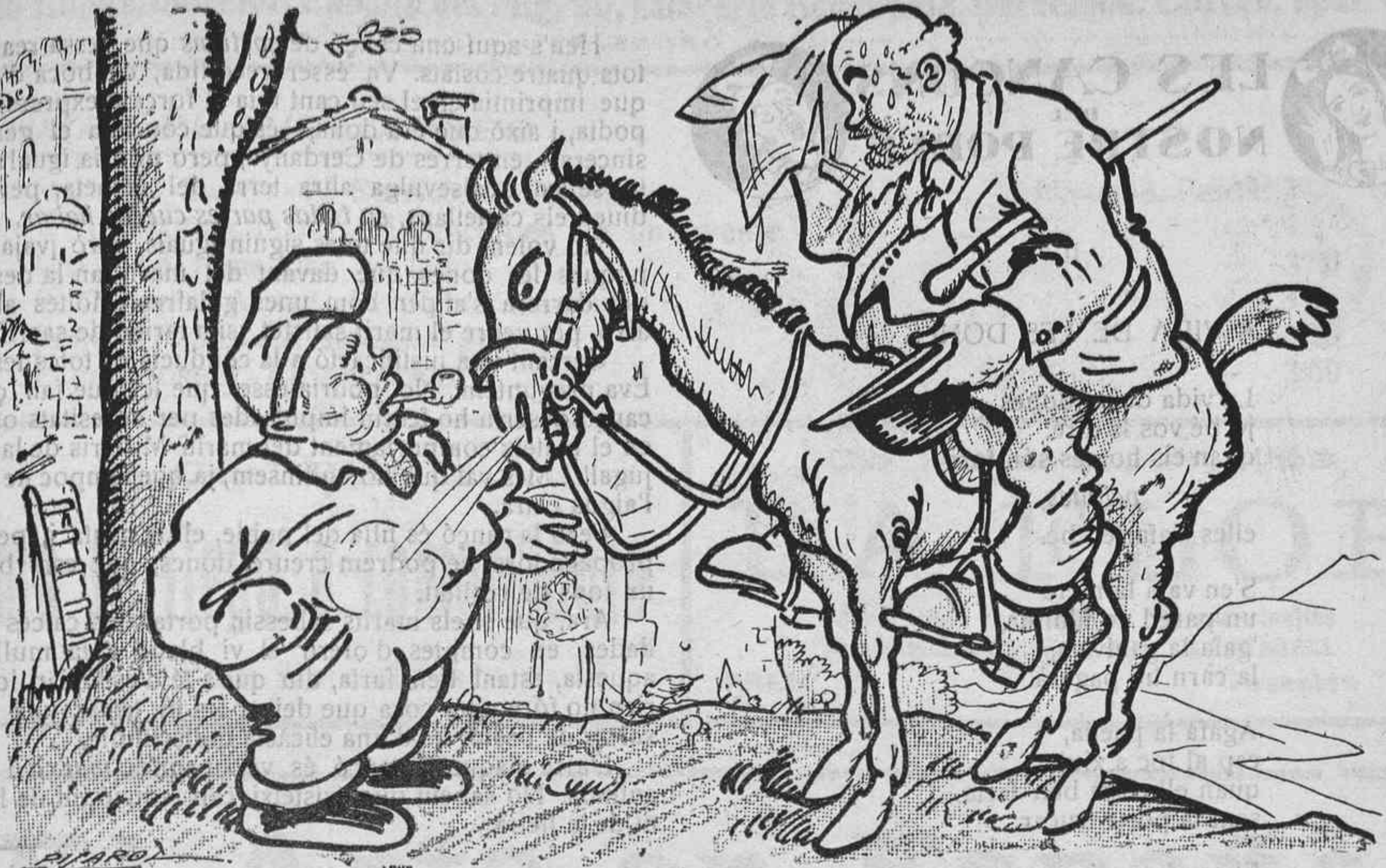
Si això segueix així, no serà estrany que'l dia de l'Assemblea s'hagin adherit fins els pobles de Castella.

I aleshores... *ce sera le comble*.

EL TEMOR A LA POLICIA

— Au, vés a casa, que pendries mal. No vul que surtis fins que sàpagues cridar: «Viva España Centralista!»

LA TASCA INUTIL DELS CACICS

—Convindria que no hi enviessiu cap representant a l'Assemblea de Barcelona.

—Cap, diu?... Doncs miri, ja hi són tots. I jo demà me'n hi vaig amb la dona i la mainada.

Un amable llegidor, aficionat als espectacles, ens escriu indignat:

«De tots els teatres barcelonins el que, a pesar de sa gran cabuda, resulta pitjor disposat és el «Colisseu Pompeya», que exploten els frares caputxins de la Diagonal.

«En cas d'alarma, d'allí no se'n escaparia ni una rata. Les portes de sortida són insuficients, els rengles de butaques estrets i encara, a la millor, colliquen cadires en el passadís del mig.

«De manera que aqueixos religiosos no'n tenen prou amb embutxacar-se els diners com empresaris, sinó que esperen l'ocasió de una desgràcia... per a que's fassin molts funerals.»

L'atrafegat senyor Governador té la paraula.

Calendaris rebuts:

De la Casa J. Palazón, S. en C. «Agents de Segurs i Transports». —Magnífic calendari amb el retrat del marescal Foch; de fulla mensual.

De la Casa «Basa i Pagés» (Tallers de Relleus). —Preciós calendari catalanista, amb el retrat d'En Prat de la Riba i notabilíssims relleus al cartró.

De la Casa «Imprimeries Artistiques» (B. Sirvent) Sucursal a Espanya: A. Regué Roura. —Una artística reproducció d'assumepte bèl·lic, amb bloc de fulla diària.

Ja hi tornem a ésser.

Ens referim a les ballarugues carnavalesques. Sembla que era ahir, i ja fa un any!...

Els organitzadors dels «Balls de Màscara Aurigemma-Cañadó» donen aquest any una nova prova de bon gust. El primer de la sèrie, que tindrà lloc el dia 8 de febrer, portarà per nom: *Ball de la Pau*, per al qual s'està preparant un magnífic i alegòric decorat.

Uns elegants cartells, obra del artista J. de Bigaire, anuncien ja arreu aqueixes pròximes solemnitats carnestoltesques.

Un antropòfag, dotat de molt bon sentit i que tenia, ademés, molta gana, condueix un blanc, un turista presoner, a les afores de la ciutat africana.

La dona del salvatge va al costat del seu marit portant les graelles.

—Estimada meva—li diu—ens anirem a menjar aquest europeu al cim d'aquella magnífica muntanya.

—Perquè?—fa la esposa del antropòfag.

—Perquè aquest blanc sempre diu que els bells espectacles de la Natura el fan tornar bò.

A una nena

Tal com aquest llaç català tant gai
 que't voleia al cap al embat del vent,
 va, d'ací i d'allà, ara més que mai
 rublert d'il·lusions, el meu pensament.
 Qui pogués fer eixir tot el virolai
 de mots escollits, que guardo a la ment
 per a col·locar-lo meu pobre esplai,
 i cantar l'encis d'aital guarniment!...
 Per a un cant joiós, ple de joventut,
 que al ésser cantat per la multitud
 d'amigues que tens per a pogue'l cantà,
 donara al cor plàcid benestà;
 als companys, virtut:
 ganes d'estimà...
 i la glòria santa d'ésser atalà!

EUSEBI RODRIGUEZ

LES CANÇONS DEL NOSTRE POBLE

II

LA VIDA DE LES DONES

La vida de les dones
jo bé vos la diré:
quan els homes són fora
pelades,
elles s'afarten bé.

S'en va a la niera
un parell no n'hi ha,
'gafa la ganiveta,
la carn ho pagarà.

Agafa la paella,
cap al foc a xiular;
quan ella està ben farta
sent la porta trucar.

El seu home ja entra
de fóra a treballar,
ja pregunta a la dona:
—Què hi haurà per sopar?—

Ella li responia:
—Es té d'estalviar —
Tenen quatre paraules,
se'n va al quarto a plorar.

El seu home ja hi entra
—Digues el què't fa mal,
si te'n fa mal el ventre,
el ventre o el queixal.

Mata't una gallina,
un porró de vi blanc,
cura de mal de ventre;
després tirarem plans
pelades,

després tirarem plans.

Un xic depressa

La vi-da de les do-nes jo bé vos la di-

-ré: quan els ho-mes són fo-ra e-lls s'a-far-ten

bé, pe-la-des, e-lls s'a-far-ten bé.

Heu's-aquí una cançó de *costums* que vessa realisme per tots quatre costats. Va ésser recollida, de boca d'una dona que imprimia en el seu cant tota la força d'expressivitat que podia, i això que era dona,—és que coneixia el gènere i era sincera,— en terres de Cerdanya; però podria igualment cantar-se en qualsevol altra terra del planeta, perquè com diuen els castellans, *en todas partes cuecen habas*.

No volem dir que totes siguin iguals, però ¡vaja! no són poques les dones que davant del marit fan la desmenjada i al darrera s'atipen com unes golfafres. Moltes altres, per això, per veure el marit satisfet, ¡si'n farien de sacrificis!...

Cercant una justificació a la conducta de totes les filles de Eva preguntem: No podria ésser que les que fan ço que la cançó descriu ho fessin impulsades per necessitats originades en el mateix comportament del marit? Misteris de la llar conjugal!... Més val que no endinsem, ja que tampoc ne treuríem l'aigua clara.

Però la cançó és filla del poble, ell la canta i, per tant, té propagadors: bé podrem creure, doncs, que està basada en un fons de realitat.

Ara, que si els marits sabessin portar les calces ben cordades, en comptes d'oferir el vi blanc a la muller quan aquesta, estant ben farta, diu que's té d'estalviar, lo que farien no fóra altra cosa que deixar-les-hi tastar una mica de xarop de bastó. Es d'una eficàcia indiscutible.

L'aire d'aquesta cançó és verament de *marxa* i és molt animós. No sabem que existeixi cap edició, ni de la tonada ni de la lletra.

AMADRALT

R. Riba: Anirà, probablement en el número pròxim, que serà extraordinari.—E. G. C.: Ho sento, però res de lo enviat ens serveix, ara com ara.—El penitent A. S. C.: Efectivament, arribà tard.—J. P. i M. (París): La *nota* que m'envia no fa per casa.—J. V. i P.: Ja degué veure-la publicada, si no sencera, fragmentada.—Un sabadellenc francòfil: Aquella *esque-la* no té pas la gràcia que a vostè li sembla.—Josep Torrents: Per a escriure un nyap aixís, ha tingut d'anà a París?...—T. Coll: Lo que vagi bé, ja ho veurà publicat un dia o altre.—J. D. T.: El seu sonet, bastant fluixet, entra en cartera.—Lullo: Els dibuixos no'ns tenen utilitat.—Jaume Prim de G.: Es llarg i pesadet.—Pinta: De dibuixets d'aprenent ne tenim més que un foc no'n cremaria.—Risal: Té molt poca gràcia tot això!—Camps i Gubern (Mendoza): Ens manca espai, o sinó amb molt gust.—Sydney (Reus): No farem res.—A. Frígola: M'ha semblat molt incorrecta.—A. Gómez: En matèria de gustos, no hi han disputes.—Angel Planells: Ens plauria altra cosa menys atrevida i més acurada de forma. I, a poguer ésser, de gènere festiu.

Antoni López, editor — Rambla del Mltg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8

BARCELONA

ÚLTIMAS PUBLICACIONES

MAURICIO BARRÉS - Al Servicio de Alemania.	Un tomo, Pesetas 3
W. FERNÁNDEZ FLORES - Acotaciones de un oyente	> > 4
VILLY - La fumadora de opio.	> > 3'50
R. CANSINOS ASSENS - El divino fracaso	> > 3
JOHN CLELAND - La señorita placer.	> > 3'50
PAUL BOURGET - La barricada.	> > 3'50

P. Gual Villalbi

Como se llega a comerciante

Un tomo en 8.º, ptas. 5, encuadernado, ptas. 6

De les endevinalles

LA FLOR

Aquest llibre es compon de 238 endevinalles originals de la senyora Vda. de PARADELL

PREU:

Pessetes 1'50

El Arte en España

EDICIONES DE VULGARIZACIÓN

1 La Catedral de Burgos.	9 Monasterio de Guadalupe.
2 Guadalajara - Alcalá de Henares.	10 El Greco.
3 La casa del Greco.	11 Aranjuez.
4 Real Palacio de Madrid.	12 Monasterio de Poblet.
5 Alhambra.	13 Ciudad Rodrigo.
6 Velázquez en el Museo del Prado.	14 Goya en el Museo del Prado.
7 Sevilla.	15 La Catedral de León.
8 Escorial.	

Precio de cada tomo. Pesetas 1'50

Edicions populars d'En Santiago Rusiñol

BATANEROS EN COMANDITA

Sainet de costums financieres, en un acte

PESSETES 1'25

D'aquí pocs dies **El Català de "La Mancha"**

Tragicomèdia d'En SANTIAGO RUSIÑOL

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

EL NOU TIMBALER

—O ara o mai més, catalans!...